2023

5th Semester Examination

SANSKRIT (Honours)

Paper : C 12-T

[Sanskrit Grammar]

[CBCS]

Full Marks : 60 Time : Three Hours

The figures in the margin indicate full marks. Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

1. निम्नलिखितेषु प्रश्नेषु दशप्रश्नाः संस्कृतेन देवनागर्य्या समाधेयाः — 2×10=20

(क) कति माहेश्वराणि सूत्राणि? कानि च तानि?

(ख) कति प्रकारकाणि सूत्राणि भवन्ति? कानि च तानि?

(ग) बाह्यप्रयत्नः कतिविधः के च ते?

(घ) एचामपि द्वादश भेदाः भवन्ति, कथम्?

(ङ) के अन्तःस्थवर्णाः?

(च) गुणसन्धिविधायकं सूत्रं किमस्ति? 'गणेशः' इत्यत्र कः सन्धिविच्छेदः?

P.T.O.

(छ) दीर्घसन्धि विधायकं सूत्रं किमस्ति ? दीर्घसन्धेः एकमुदाहरणं लिखतु।

(ज) 'पतञ्जलिः' इत्यत्र कः सन्धिविच्छेदः ?

(झ) श्चुत्वसन्धिविधायकं सूत्रं किमस्ति ?

(ञ) तवर्गस्य लकारे परे कः सन्धिः स्यात् ?

(ट) उक्ते कर्मणि का विभक्तिर्भवति ?

(ठ) वचनमात्रे प्रवर्तितायाः विभक्तेः कानि उदाहरणानि ?

(ड) 'सः माणवकं पन्थानं पृच्छति।' इत्यत्र गौणकर्मपदं किं विद्यते ?

(ढ) किं करणम् ? करणकारके का विभक्तिर्भवति ?

(ण) अधोलिखितस्य रेखाङ्कितपदद्वयस्य कारक-विभक्तिः निर्णेया —

(i) <u>तिलेषु</u> तैलमस्ति।

(ii) <u>अग्नये</u> स्वाहा।

2. निम्नलिखितेषु प्रश्नेषु ***चत्वारः*** प्रश्नाः समाधेयाः (एकस्योत्तरं संस्कृतभाषया देवनागर्य्या चावश्यं देयम्) : 5×4=20

(क) 'आदिरन्त्येन सहेता' इति सूत्रं व्याख्यायताम्।

(ख) अनुनासिकसञ्ज्ञाविधायकं सूत्रं सोदाहरणं व्याख्येयम्।

(ग) का नाम सन्धिरिति सम्यग्विविच्य तद्भेदाः सोदाहरणं प्रतिपादनीयाः।

(घ) 'स्थानेऽन्तरतमः' इति सूत्रं व्याख्यायताम्।

(ङ) कः प्रातिपदिकार्थः ? प्रातिपदिकार्थमात्रस्य उदाहरणं किम् ?

(च) 'आधारोऽधिकरणम्' इति सूत्रं व्याख्यायताम्।

3. अधोलिखितेषु ***प्रश्नद्वयस्योत्तरं*** प्रदेयम् : 10×2=20

(क) सवर्ण-संयोग-स्वरित-पद-संज्ञाविधायकानि सूत्राणि विलिख्य लघुसिद्धान्तकौमुद्याः मङ्गलाचरणश्लोकं व्याख्यायताम्।

(ख) वर्णानामुच्चारणस्थानानि लिखित्वा तेषामाभ्यन्तरप्रयत्नाः प्रदर्शनीयाः।

(ग) मद्ध्वरिः, पावकः, श्रीशः, गङ्गौघः, तट्टीका, तच्छिवः, शिवो बन्धः, हरी रम्यः-एषु चत्वारः सूत्रनिर्देशपूर्वकं साध्यन्ताम्।

(घ) बलिं भिक्षते वसुधाम्, गां दुग्धं दोग्धि
रामेण वाणेन हतो बाली, ग्रामादायाति,
मातुः स्मरति, मोक्षे इच्छास्ति, हे राम।

एतेषु पञ्चानां विशेषसूत्रनिर्देशपुरःसरं कारक-विभक्तिः निर्णेया।